

دانشگاه زابل

مدیریت تحصیلات تکمیلی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته زبان و ادبیات فارسی

موضوع:

تحلیل گفتمان انتقادی رمان دا بر اساس نظریه فرکلاف

استاد راهنما:

دکتر محمد مجوزی

استاد مشاور:

دکتر محمد میر

دانشجو:

مهناز بارانی

خرداد ۱۴۰۳

چکیده

در دنیای معاصر، نظریه گفتمان انتقادی به عنوان یک ابزار زبان‌شناختی برای بررسی روابط قدرت، ایدئولوژی و بافت تاریخی - اجتماعی متون ادبی و غیرادبی، جایگاه ویژه‌ای یافته است. نورمن فرکلاف با توجه به تفاوت‌های میان متون و زبان‌های مختلف، رویکرد گفتمان انتقادی خود را بر پایه نظریاتی از نظریه پردازان انتقادی-اجتماعی مانند فوکو و گرامشی ارائه داده است. از سوی دیگر، کتاب *دا به* عنوان نماینده برجسته ادبیات دوران جنگ تحمیلی، نه تنها چالش‌ها و تجارب انسان‌ها در آن دوره را بازتاب می‌دهند، بلکه در قالبی گفتمانی خاص مطرح می‌شوند. پژوهش در این زمینه می‌تواند به شناسایی و تحلیل روابط قدرت و ایدئولوژیکی موجود در این اثر کمک کند و به طور خاص اهمیت چنین مطالعه‌ای در فهم بهتر جامعه و تاریخ ما است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که رمان *دا* با استفاده از توصیفات دقیق و زنده، تجربه‌ای غنی برای خواننده فراهم می‌آورد و به درک پیچیدگی‌های روانی و اجتماعی شخصیت‌ها کمک می‌کند. این رمان، نقش‌های جنسیتی سنتی را به چالش کشیده و نشان می‌دهد که زنان می‌توانند در عرصه‌های مختلف نقش‌های کلیدی ایفا کنند. همچنین، تحلیل‌ها نشان می‌دهد که گفتمان‌های موجود در رمان، ایدئولوژی‌های دینی و ملی را تقویت می‌کنند و مفهوم شهادت و ایثار را به عنوان ارزش‌های عالی مطرح می‌سازند.

واژگان کلیدی: تحلیل گفتمان انتقادی، نظریه فرکلاف، رمان *دا*.

Abstract

In the contemporary world, critical discourse theory has gained a special place as a linguistic tool for examining power relations, ideology, and the historical-social context of literary and non-literary texts. Norman Fairclough, considering the differences between different texts and languages, has presented his critical discourse approach based on the theories of critical-social theorists such as Foucault and Gramsci. On the other hand, Da's book, as a prominent representative of the literature of the imposed war era, not only reflects the challenges and experiences of people during that period, but also presents them in a specific discursive format. Research in this field can help identify and analyze the power and ideological relations present in this work, and the importance of such a study is particularly important in better understanding our society and history. The results of the study show that Da's novel, by using accurate and vivid descriptions, provides a rich experience for the reader and helps to understand the psychological and social complexities of the characters. The novel challenges traditional gender roles and shows that women can play key roles in various fields. Also, the analysis shows that the discourses in the novel reinforce religious and national ideologies and raise the concept of martyrdom and sacrifice as noble values.

Keywords: Critical discourse analysis, Fairclough's theory, The novel.

University of Zabol

Master's Thesis in Persian Language and Literature

Title:

Critical Discourse Analysis of the Novel *Da* Based on Fairclough's
Theory

Supervisor:

Dr. Mohammad Majozi

Advisor:

Dr. Mohammad Mir

By:

Mahnaz Barani

June 1403 (October 2024)